

natuur.

Hier is onze visie wezenlijk anders dan de rooms-katholieke. Het is hier natuurlijk niet de plaats om uitvoerig op de rooms-katholieke beschouwing in te gaan. Slechts een enkele opmerking moge volstaan.

De mens in *puris naturalibus* zonder boven-natuurlijke genade heeft, volgens Rome, slechts zijn natuurlijke religie en deugd en heeft zijn bestemming op aarde. Maar de mens begiftigd met het *donum superadditum* van het beeld Gods heeft een boven-natuurlijke religie, ontvangt een „boven-natuur”, ontvangt boven-natuurlijke deugd en heeft zijn bestemming in de hemel. Adam was aanvankelijk geschapen als mens in *puris naturalibus*, maar kreeg daarbij de boven-natuurlijke gave van het beeld Gods⁵⁴). Als Adam nu valt verliest hij het beeld Gods, maar er blijft dan toch nog over een mens, die niet, zoals onze catechismus zegt, „onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad”. Voor Rome kan ook na de val de mens begiftigd zijn met *justitia naturalis*. Hij heeft in zijn wil nog de kracht om het goede te doen, zodat hij wel een natuurlijk leven leidt, maar toch niet perse behoeft te zondigen. De mens zonder het *donum superadditum* blijft dus een in zijn soort „compleet” mens. Geen wonder, dat, zoals wij reeds zeiden, in rooms-katholieke kring de tegenstelling met het humanistisch mensbeeld lang zo sterk niet gevoeld wordt als bij ons. Nu is de mens na de val niet gelijk aan Adam minus het beeld Gods, want God had aan Adam niet alleen *justitia super-naturalis*, maar ook de *justitia praeter-naturalis* geschonken en door dit laatste was Adam boven het lijden en de dood, ook wat het lichaam betreft, verheven. Na de val heeft de mens ook niet meer deze *justitia praeter-naturalis*. Had hij deze wel, dan zou hij de strijd van de kant van het vlees niet kennen, hoewel ook deze gerechtigheid nog een natuurlijk karakter heeft en men met deze gerechtigheid niet de visio Dei per essentiam kan verdienen. Dit is eerst mogelijk, wanneer een mens de genade van de *justitia super-naturalis* ontvangt.

Hier moeten wij even op een bepaald punt attenderen. Ook in vele moderne opvattingen der psychologie speelt het probleem van het stoffelijk bestaan van de mens, in tegenstelling tot zijn zieleleven en zijn geestelijk zijn, een rol. Welnu, deze tendens om stof en geest als twee elkaar tegengestelde krachten voor te stellen, speelt ook een niet geringe rol in de rooms-katholieke conceptie⁵⁵). God wilde, volgens de rooms-katholieke opvatting, nu eenmaal een wezen scheppen, bestaande uit ziel en lichaam, dus uit geest en stof. Evenmin echter als God een vierkante cirkel zou kunnen maken, kan Hij Zich zonder meer kinderen maken, gecomponeerd uit deze twee elementen, zal er althans volkomen harmonie tussen deze twee bestaan. Daarom geeft God een boven-natuurlijke hulp in de vorm van het *donum superadditum*. Zonder deze boven-natuurlijke genade kan God de strijd tussen vlees en geest in de mens niet voorkomen. De stof is in wezen van lager orde dan de geest en beweegt zich in eigen richting van de geest af. In deze zondige wereld verlost het stoffelijk bestaan de mens vanzelf tot zonde. De ratio alleen kan niet, of niet dan met de grootste moeite deze invloed van de stof beheersen. Alleen de genade, die